

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ
ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПУБЛІЧНИХ
ПРАВОВІДНОСИН**

**Матеріали
Всеукраїнського
науково-практичного семінару**

27 квітня 2021 року

**Дніпро
2021**

УДК 340.111.5

А – 43

Рекомендовано до друку Вченою Радою ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет» від 27 травня 2021 р.,(протокол № 10)

А-43 Актуальні питання матеріальних та процесуальних відносин: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (Дніпро, 27 квітня 2021 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2021. 73 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару «Актуальні питання матеріальних та процесуальних відносин» (27.04.2021), у роботі якого взяли участь науково-практичні працівники, практичні працівники, а також здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичного семінару надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук., доц. **Олег КИРИЧЕНКО**, канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА**, канд. юрид. наук **Станіслав ЧЕРНОП'ЯТОВ**.

© ВНПЗ ДГУ, 2021

© Автори, 2021

Стрижак Дмитро Ігорович
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ.....35

Черноп'ятов Станіслав Володимирович
ЩОДО НАСЛІДКІВ ПРОПУСКУ СТРОКУ ЗВЕРНЕННЯ ЗА
ПРИЗНАЧЕННЯМ ДОПОМОГИ ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ З
ПОВАЖНИХ ПРИЧИН У СВІТЛІ ПРАВОВИХ ВИСНОВКІВ
ВЕРХОВНОГО СУДУ.....38

**Теоретико-прикладні проблеми
адміністративного судочинства**

Власенко Інна Вікторівна
ПРАКТИКА ВЕРХОВНОГО СУДУ У СПРАВАХ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ
ПОСТАНОВИ ПРИВАТНОГО ВИКОНАВЦЯ ПРО ВІДКРИТТЯ
ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....42

Лежнєва Тетяна Миколаївна
СПІВВІДНОШЕННЯ ВИТРЕБУВАННЯ ДОКАЗІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДОКАЗІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....49

Сахарова Катерина Олександрівна
МЕДІАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСУДОВОГО ПРИМИРЕННЯ СТОРІН В
АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ.....52

Сомсіков Костянтин Володимирович
ЗАХИСТ ПРАВ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ
СУДОЧИНСТВІ.....59

Татарінов Віктор Іванович
ПОНЯТТЯ, ЕЛЕМЕНТИ ТА ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЗОВУ.....63

**Сучасні проблеми та виклики
міжнародного публічного права**

Акімов Михайло Олександрович
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ДЕЯКИХ ЗАБОРОН
ПОРУШЕННЯ ЗАКОНІВ ВЕДЕННЯ ПОВІТРЯНОЇ ВІЙНИ.....66

Корсунська Вікторія Валентинівна
ПРИНЦИП РІВНОСТІ ТА ПРИНЦИП НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....69

Лежнєва Тетяна Миколаївна
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету

СПІВВІДНОШЕННЯ ВИТРЕБУВАННЯ ДОКАЗІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОКАЗІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Процесуальна реформа 2017 року [1] привнесла дуальну процесуальну природу витребування доказів у цивілістичних процесах, зокрема і в адміністративному судочинстві. До цього витребування доказів в цивільному та господарському процесі було виключно видом забезпечення доказів, а у адміністративному судочинстві вже намітилися певні тенденції до дуалізації витребування доказів (див. ч. 2 ст. 69, ч. 3 ст. 71, ст. 74 КАС України [2] в редакції до процесуальної реформи 2017 року).

Процесуальна реформа у цьому відношенні достатньо сильно уніфікувала положення КАС України, ЦПК України та ГПК України та остаточно виділила витребування доказів як окрему процесуальну дію *sui generis* (ст. 80 КАС України) та витребування доказів як спосіб забезпечення доказів (статті 114–117 КАС України). В цій роботі розглянемо їх співвідношення, маючи на увазі саме витребування доказів за ініціативою учасників справи та залишаючи за дужками випадки витребування доказів судом з власної ініціативи.

1. Суб'єкт процесуального права. Право просити суд витребувати докази за ст. 80 КАС України мають лише учасники справи. В свою чергу, про витребування доказів як спосіб забезпечення доказів можуть просити як учасники справи, так і особа, яка може набути статусу позивача (оскільки забезпечення доказів допускається до подання позовної заяви).

2. Процесуальна форма реалізації процесуального права. Для ініціації витребування доказів за ст. 80 КАС України учасник справи подає суду клопотання. Для ініціації забезпечення доказів подається заява. І якщо передбачений законом зміст цих процесуальних актів мало чим відрізняється, то формальна різниця в назві має важливе процесуальне значення, що викладене нижче.

3. Судовий збір. Із ч. 2 ст. 4 Закону України «Про судовий збір» [3] випливає, що судовий збір справляється лише за подання заяв про забезпечення доказів. Справляння судового збору за подання клопотань про витребування доказів не передбачено.

4. Строки реалізації процесуального права. Із ч. 1 ст. 80 та частин 2, 3 ст. 79 КАС України випливає, що подання клопотання про витребування доказів за ст. 80 КАС України можливе: 1) позивачем – разом із поданням позовною заявою; 2) відповідачем – разом із поданням відзиву; 3) третьою особою – разом із поданням письмових пояснень третьої особи.

КАС України прямо не встановлює строків подання заяви про забезпечення доказів. Тим не менше, варто враховувати, що така заява має бути подана до завершення підготовчого провадження та початку розгляду справи по суті. Адже, як впливає із відповідних норм КАС України, саме на стадії підготовчого провадження остаточно формується предмет доказування та фактичний перелік доказів (засобів доказування), який досліджуватиметься при розгляді справи по суті. Однак КАС України все ж допускає забезпечення доказів під час розгляду справи по суті (а саме – на етапі відкриття розгляду справи по суті. Так, п. 4 ч. 2 ст. 205 КАС України передбачає, що «суд відкладає розгляд справи в судовому засіданні в межах встановленого цим Кодексом строку з таких підстав: [...] необхідність витребування нових доказів, у випадку, коли учасник справи обґрунтував неможливість заявлення відповідного клопотання в межах підготовчого провадження». Очевидно, що тут має місце термінологічна помилка: замість «клопотання» має бути «заява», адже, як сказано вище, строки подання саме клопотання про витребування доказів імперативно обмежені поданням позовної заяви, або відзиву на неї, або пояснень третьої особи.

В будь-якому разі учасники процесу, навіть якщо вони планують скористатися витребуванням доказів в межах забезпечення доказів варто зважати на приписи ст. 79 КАС України, які вимагають принаймні якнайшвидшого повідомлення про потенційний доказ, бажано у першій же поданій заяві по суті справи.

5. Підстави. Саме у сфері підстав застосування виявляється найпомітніша різниця. Якщо підставою витребування доказів за ст. 80 КАС України є неможливість учасника справи самостійно надати докази, то підставами забезпечення доказів ч. 1 ст. 114 КАС України визначає наявність підстав припускати, що засіб доказування може бути втрачений або збирання чи подання відповідних доказів стане згодом неможливим або утрудненим. Така диференціація видається невиправданою, а тому доцільно уніфікувати підстави витребування доказів за ст. 80 КАС України та витребування доказів в рамках забезпечення доказів. Наразі ж на відмінності формально визначених підстав учасники справи мають зважати залежно від того, подають вони клопотання про витребування доказів або ж заяву про забезпечення доказів.

6. Наслідки невиконання відповідного рішення суду. Для випадку витребування доказів за ст. 80 КАС України цією ж статтею доволі докладні встановлено процесуальні наслідки невиконання ухвали суду про витребування доказів. В свою чергу, масив норм, які регулюють питання забезпечення доказів, не передбачає аналогічних наслідків саме для випадку забезпечення доказів шляхом їх витребування. У зв'язку із цим необхідно вдаватися до небажаної у процесуальному праві аналогії закону. Тому доцільно у КАС України все ж окремо передбачити процесуальні наслідки невиконання ухвали суду про забезпечення доказів шляхом їх витребування.

Таким чином, сучасний КАС України подає системні відмінності між витребуванням доказів як самостійною процесуальною дією та витребуванням доказів як способом забезпечення доказів. Не всі ці відмінності є послідовними, а тому необхідна їх певна ревізія. Допоки ж ці відмінності мають братися до уваги учасниками процесуальних відносин.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 03.10.2017 № 2147-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147-19>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Про судовий збір : Закон України від 08.07.2011 № 3674-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИХ
ПУБЛІЧНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Матеріали

Всеукраїнського науково-практичного семінару

(27 квітня 2021 року, ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»)

Оригінал-макет – *Мірошник А.Д.*